

CUPRINS

PARTEA I. PARTEA GENERALĂ	1
Capitolul I. Noțiuni introductive privind procesul civil	3
<i>Secțiunea 1. Noțiunea, fazele și etapele procesului civil</i>	3
§1. Noțiunea de „proces civil”	3
§2. Fazele și etapele procesului civil	3
<i>Secțiunea a 2-a. Normele de drept procesual civil</i>	5
§1. Noțiunea și clasificarea normelor de drept procesual civil	5
§2. Aplicarea normelor de drept procesual civil	8
2.1. Aplicarea în timp a normelor de drept procesual civil	8
2.2. Aplicarea în spațiu a normelor de drept procesual civil	9
<i>Secțiunea a 3-a. Principiile fundamentale ale procesului civil</i>	10
§1. Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil	10
§2. Principiul disponibilității	12
§3. Contradictorialitatea	17
§4. Rolul activ al judecătorului	20
§5. Legalitatea	25
§6. Egalitatea	25
§7. Dreptul la apărare	26
§8. Oralitatea dezbaterilor	27
§9. Publicitatea	28
§10. Principiul continuității	29
§11. Principiul nemijlocirii	30
§12. Principiul bunei-credințe	31
§13. Limba desfășurării procesului	31
Capitolul II. Acțiunea civilă	33
<i>Secțiunea 1. Noțiune și condiții de exercitare</i>	33
§1. Noțiunea de „acțiune civilă”	33
§2. Enumerarea condițiilor de exercitare a acțiunii civile	34
2.1. Formularea unei pretenții	34
2.2. Interesul	35
2.3. Capacitatea procesuală	37
2.4. Calitatea procesuală	41
<i>Secțiunea a 2-a. Clasificarea cererilor în justiție</i>	47
§1. Precizări prealabile	47

§2. Cereri principale, cereri accesorii, cereri incidente și cereri adiționale	48
§3. Cereri în realizare, cereri în constatare și cereri în constituire	50
§4. Cereri nepatrimoniale și cereri patrimoniale (personale, reale și mixte)	55

Capitolul III. Participanții la procesul civil **58**

Secțiunea 1. Instanța **58**

§1. Compunerea și constituirea instanței	58
1.1. Compunerea instanței	58
1.2. Constituirea instanței	62
1.3. Incidentele procedurale privind compunerea sau constituirea instanței	63
1.3.1. Incompatibilitatea	63
1.3.2. Mijloacele procedurale de invocare a incompatibilității	71
1.3.3. Incompatibilitatea altor participanți la procesul civil	79
1.3.4. Alte incidente procedurale referitoare la alcătuirea instanței	79

Secțiunea a 2-a. Părțile **80**

§1. Noțiunea de „parte în proces”	80
§2. Drepturile și îndatoririle părților. Abuzul de drept procedural	81
2.1. Enumerarea drepturilor procedurale ale părților	81
2.2. Îndatoririle procesuale ale părților	82
2.3. Abuzul de drept procedural	83
§3. Coparticiparea procesuală	86
3.1. Noțiunea și clasificarea coparticipării procesuale	86
3.2. Efectele coparticipării procesuale	89
§4. Participarea terților la judecată	91
4.1. Considerații introductive privind participarea terților la judecată	91
4.2. Intervenția voluntară	94
4.2.1. Noțiune. Felurile intervenției voluntare	94
4.2.2. Intervenția voluntară principală	96
4.2.3. Intervenția voluntară accesorie	111
4.3. Chemarea în judecată a altei persoane	118
4.4. Chemarea în garanție	130
4.5. Arătarea titularului dreptului	140
4.6. Introducerea forțată în cauză, din oficiu, a altor persoane	143
§5. Reprezentarea convențională a părților în procesul civil	147
5.1. Considerații introductive	147

5.2. Reprezentarea convențională a persoanelor fizice	148
5.3. Particularități privind reprezentarea persoanei fizice prin avocat	150
5.4. Reprezentarea convențională a persoanei juridice în procesul civil	151
5.5. Sancțiunea în cazul nejustificării calității de reprezentant convențional	153
<i>Secțiunea a 3-a. Participarea Ministerului Public în procesul civil</i>	<i>154</i>
§1. Considerații introductive	154
§2. Formele participării procurorului la procesul civil	155
2.1. Pornirea procesului civil	155
2.2. Participarea la judecata procesului civil	156
2.3. Exercitarea căilor de atac	157
2.4. Punerea în executare a unor titluri executorii	159
Capitolul IV. Competența	160
<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i>	<i>160</i>
§1. Reglementare	160
§2. Noțiunea și clasificarea competenței	160
2.1. Noțiunea de „competență”	160
2.2. Clasificarea competenței	162
2.2.1. Competența generală și competența jurisdicțională	162
2.2.2. Competența absolută și competența relativă	163
<i>Secțiunea a 2-a. Competența generală a instanțelor judecătorești</i>	<i>164</i>
§1. Principiul stabilirii competenței generale a instanțelor judecătorești	164
§2. Competența în materia controlului de constituționalitate	166
§3. Competența în materie electorală	171
3.1. Alegerile autorităților administrației publice locale	171
3.2. Alegerile parlamentare	175
3.3. Alegerile prezidențiale	177
3.4. Alegerile pentru Parlamentul European	180
3.5. Competența în materia referendumului	181
§4. Competența în materia contenciosului administrativ	182
4.1. Competența instanțelor judecătorești ordinare de contencios administrativ	183
4.2. Competența instanțelor judecătorești speciale de contencios administrativ	185
4.3. Competența instanțelor judecătorești de a controla soluțiile unor jurisdicții speciale administrative	186

§5. Competența în anumite materii	189
5.1. Competența în materia litigiilor de muncă	189
5.2. Competența în materia rezolvării unor neînțelegeri referitoare la exercitarea drepturilor și îndatoririlor părintești	191
5.3. Competența în materia actelor de stare civilă și a înregistrărilor de stare civilă	191
5.4. Competența în materia schimbării, rectificării și modificării numelui	193
5.5. Competența în materia protecției concurenței	194
5.6. Delimitarea competenței instanțelor judecătorești de cea a notarului public	196
5.6.1. Procedura succesorală	196
5.6.2. Alte proceduri notariale reglementate de Legea nr. 36/1995	198
<i>Secțiunea a 3-a. Competența materială a instanțelor judecătorești</i>	199
§1. Noțiuni introductive	199
§2. Competența materială a judecătoriei	199
§3. Competența materială a tribunalului	210
§4. Competența materială a curții de apel	217
§5. Competența materială a Înaltei Curți de Casație și Justiție	219
§6. Determinarea competenței după valoarea obiectului cererii introductive de instanță	222
<i>Secțiunea a 4-a. Competența teritorială</i>	230
§1. Precizări introductive	230
§2. Competența teritorială de drept comun	230
§3. Competența teritorială alternativă (facultativă)	233
§4. Competența teritorială exclusivă (excepțională)	243
<i>Secțiunea a 5-a. Incidente procedurale privitoare la instanța sesizată</i>	254
§1. Întinderea competenței instanței sesizate	254
1.1. Competența instanței sesizate de reclamant în privința excepțiilor și apărărilor invocate în cursul procesului	254
1.2. Competența instanței sesizate prin cererea principală în privința incidentelor de procedură	256
1.3. Prorogarea competenței	257
1.3.1. Prorogarea legală	257
1.3.2. Prorogarea judecătorească	261
1.3.3. Prorogarea convențională (voluntară)	262
§2. Strămutarea pricinilor	263
§3. Mijloacele procedurale de invocare a necompetenței	266
3.1. Enumerarea mijloacelor procedurale prin care se poate invoca necompetența	267

3.2. Excepția de necompetență	268
§4. Conflictul de competență	272
Capitolul V. Actele de procedură și termenele procedurale	276
<i>Secțiunea 1. Actele de procedură</i>	276
§1. Noțiuni introductive	276
§2. Clasificarea actelor de procedură	277
§3. Condițiile generale pentru îndeplinirea actelor de procedură	277
§4. Enumerarea sancțiunilor pentru nerespectarea condițiilor legale referitoare la actele de procedură	278
§5. Condițiile generale privind cererile în justiție	279
<i>Secțiunea a 2-a. Citarea și comunicarea actelor de procedură</i>	283
§1. Reguli generale	283
§2. Cuprinsul citației	286
§3. Persoanele care urmează a fi citate și locul citării	288
§4. Organele competente și modalitățile de comunicare	292
§5. Înmânarea citației și a altor acte de procedură	295
§6. Verificarea procedurii de comunicare a actelor de procedură	301
§7. Invocarea și înlăturarea neregularităților privind citarea	303
<i>Secțiunea a 3-a. Nulitatea actelor de procedură civilă</i>	304
§1. Noțiune	304
§2. Clasificarea nulităților actelor de procedură	304
§3. Cazurile de nulitate	306
3.1. Cazurile de nulitate condiționată	306
3.2. Cazurile de nulitate necondiționată	309
§4. Invocarea nulității actelor de procedură	313
§5. Efectele nulității actelor de procedură	315
<i>Secțiunea a 4-a. Termenele procedurale</i>	316
§1. Noțiune și clasificare	316
§2. Durata termenelor procedurale	319
§3. Întreruperea termenului procedural	321
§4. Sancțiunile pentru nerespectarea termenelor procedurale. Decăderea.	
Repunerea în termen	323
4.1. Noțiunea și importanța decăderii	323
4.2. Condițiile decăderii	323
4.3. Invocarea și pronunțarea decăderii	325
4.4. Efectele decăderii	326
4.5. Repunerea în termen	326

PARTEA A II-A JUDECATA 329**Capitolul I. Judecata în fața primei instanțe 331***Secțiunea 1. Etapa scrisă 332*

§1. Considerații prealabile 332

§2. Cererea de chemare în judecată 333

2.1. Noțiuni 333

2.2. Cuprinsul cererii de chemare în judecată 334

2.3. Sancțiunile aplicabile în cazul lipsei mențiunilor cererii
de chemare în judecată 340

2.4. Condițiile extrinseci cererii de chemare în judecată 342

2.4.1. Proceduri prealabile sesizării instanței 342

2.4.2. Timbrarea cererii de chemare în judecată (și a altor cereri) 346

2.5. Introducerea cererii de chemare în judecată și constituirea
dosarului. Procedura regularizării cererii de chemare în judecată 3482.6. Fixarea primului termen de judecată și măsurile pentru
pregătirea judecății 360

2.7. Efectele introducerii cererii de chemare în judecată 361

§3. Întâmpinarea 364

§4. Cererea reconvențională 367

§5. Măsurile asigurătorii 374

5.1. Precizări prealabile 374

5.2. Sechestrul asigurător 375

5.2.1. Noțiune și condiții de înființare 375

5.2.2. Procedura de înființare 376

5.2.3. Valorificarea bunurilor sechestrate asigurător. Ridicarea
și desființarea de drept a sechestrului asigurător 379

5.2.4. Sechestrul asigurător al navelor civile 380

5.2.4.1. Condiții de înființare 380

5.2.4.2. Procedura de înființare. Valorificarea navelor
sechestrate și ridicarea sechestrului 381

5.3. Poprirea asigurătorie 382

5.4. Sechestrul judiciar 382

5.4.1. Noțiune și condiții de înființare 382

5.4.2. Procedura de înființare 384

*Secțiunea a 2-a. Etapele cercetării procesului și a dezbaterii în fond
a procesului 385*

§1. Considerații generale 385

§2. Ședința de judecată 387

2.1. Pregătirea ședinței de judecată 387

2.2. Conducerea și poliția ședinței de judecată	388
2.3. Activitatea în timpul ședinței de judecată	390
2.4. Primul termen de judecată	395
2.5. Încheierile de ședință	398
§3. Etapa cercetării procesului	402
3.1. Considerații generale	402
3.2. Excepțiile procesuale	407
3.2.1. Definiția, natura juridică și caracteristicile excepțiilor procesuale	407
3.2.2. Clasificarea excepțiilor procesuale	408
3.2.2.1. Excepții de procedură și excepții de fond	409
3.2.2.2. Excepții dilatorii și excepții peremptorii	410
3.2.2.3. Excepții absolute și excepții relative. Invocarea excepțiilor procesuale	411
3.2.3. Considerații referitoare la inadmisibilități	414
3.2.4. Procedura de soluționare a excepțiilor procesuale	415
3.3. Probele	418
3.3.1. Considerații generale privind probele în procesul civil	418
3.3.1.1. Sediul materiei. Noțiunea și importanța probelor în procesul civil	418
3.3.1.2. Subiectul, obiectul și sarcina probei	419
3.3.2. Reguli comune referitoare la admisibilitatea, administrarea și aprecierea probelor	425
3.3.2.1. Admisibilitatea probelor	425
3.3.2.2. Administrarea probelor	425
3.3.2.3. Aprecierea probelor	430
3.3.3. Convențiile asupra probelor	431
3.3.4. Asigurarea probelor	433
3.3.5. Proba prin înscrisuri	436
3.3.5.1. Definiția și clasificarea înscrisurilor	436
3.3.5.2. Înscrisurile autentice	439
A. Noțiune. Condiții	439
B. Forța probantă a înscrisului autentic	439
C. Nulitatea și conversiunea înscrisului autentic	441
3.3.5.3. Înscrisurile sub semnătură privată	441
A. Noțiune	441
B. Formalitatea multiplului exemplar	443
C. Formalitatea „bun și aprobat”	445
D. Forța probantă a înscrisului sub semnătură privată	447
E. Data înscrisului sub semnătură privată	448

3.3.5.4. Alte înscrisuri	451
3.3.5.5. Registrele profesioniștilor	452
3.3.5.6. Înscrisurile pe suport informatic	453
3.3.5.7. Înscrisurile în formă electronică	454
3.3.5.8. Administrarea probei prin înscrisuri	456
A. Depunerea înscrisurilor	456
B. Procedura verificării înscrisurilor	459
C. Procedura falsului	462
3.3.6. Proba cu martori (prin declarațiile martorilor)	465
3.3.6.1. Precizări introductive	465
3.3.6.2. Admisibilitatea probei cu martori (prin declarațiile martorilor)	466
A. Admisibilitatea probării cu martori (prin declarații de martori) a faptelor juridice stricto sensu	466
B. Admisibilitatea probării cu martori (prin declarații de martori) a actelor juridice	467
3.3.6.3. Administrarea probei cu martori	475
A. Propunerea martorilor	475
B. Persoanele care pot fi ascultate ca martori	476
C. Prezentarea și ascultarea martorilor	477
3.3.6.4. Aprecierea declarațiilor martorilor	480
3.3.7. Proba prin raportul de expertiză	481
3.3.7.1. Precizări introductive	481
3.3.7.2. Admisibilitatea expertizei	482
3.3.7.3. Administrarea expertizei	483
3.3.7.4. Forța probantă a raportului de expertiză	489
3.3.8. Mijloacele materiale de probă	491
3.3.8.1. Considerații introductive	491
3.3.8.2. Administrarea probei cu mijloace materiale de probă	493
3.3.8.3. Restituirea mijloacelor materiale de probă	493
3.3.9. Cercetarea la fața locului	494
3.3.10. Mărturisirea	496
3.3.10.1. Definirea, natura juridică și felurile mărturisirii	496
3.3.10.2. Caracterele și admisibilitatea mărturisirii	497
3.3.10.3. Administrarea mărturisirii. Interogatoriul	499
A. Propunerea și încuviințarea sau ordonarea interogatoriului	499
B. Obiectul interogatoriului	500
C. Persoanele care pot răspunde la interogatoriu	500
D. Luarea interogatoriului	501
E. Efectele chemării la interogatoriu	502

3.3.10.4. Problema indivizibilității mărturisirii judiciare	503
3.3.10.5. Irevocabilitatea mărturisirii. Forța probantă a mărturisirii	505
3.3.11. Prezumțiile	506
3.3.11.1. Noțiune. Clasificare	506
3.3.11.2. Prezumțiile legale	507
3.3.11.3. Prezumțiile judiciare (simple)	509
§4. Incidente procedurale care pot apărea în cursul judecării	510
4.1. Suspendarea judecării	510
4.1.1. Noțiunea și felurile suspendării	510
4.1.2. Suspendarea voluntară	511
4.1.3. Suspendarea de drept	514
4.1.4. Suspendarea facultativă	517
4.1.5. Procedura și efectele suspendării	522
4.2. Perimarea	527
4.2.1. Noțiune și natură juridică	527
4.2.2. Domeniul de aplicare și condițiile perimării	528
4.2.2.1. Încetarea instanței cu o cerere care a declanșat o judecată în primă instanță sau într-o cale de atac	529
4.2.2.2. Rămânerea pricinii în nelucrare timp de 6 luni	531
4.2.2.3. Lăsarea pricinii în nelucrare să se datoreze culpei părții	533
4.2.3. Procedura de constatare a perimării	534
4.2.4. Efectele perimării	537
4.2.5. Perimarea instanței	539
§5. Actele procesuale de dispoziție ale părților	539
5.1. Considerații generale	539
5.2. Desistarea	540
5.2.1. Renunțarea la judecată	540
5.2.2. Renunțarea la dreptul subiectiv pretins	545
5.3. Achiesarea	546
5.3.1. Achiesarea pârâtului la pretențiile reclamantului	546
5.3.2. Achiesarea la hotărârea pronunțată	548
5.4. Tranzacția judiciară	550
§6. Etapa dezbaterii în fond a procesului	554
<i>Secțiunea a 3-a. Etapa deliberării și pronunțării hotărârii judecătorești</i>	557
<i>Secțiunea a 4-a. Hotărârea judecătorească</i>	562
§1. Noțiunea și clasificarea hotărârilor judecătorești	562
§2. Conținutul hotărârii judecătorești	565
§3. Redactarea, semnarea și comunicarea hotărârii judecătorești	572
§4. Termenul de grație	575

§5. Cheltuielile de judecată	576
§6. Efectele hotărârii judecătorești	581
6.1. Enumerarea efectelor hotărârii judecătorești	581
6.2. Autoritatea de lucru judecat	582
6.3. Puterea executorie a hotărârii judecătorești. Executarea provizorie	589
§7. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii judecătorești	591
7.1. Îndreptarea hotărârii	591
7.2. Lămurirea hotărârii și înlăturarea dispozițiilor contradictorii	594
7.3. Completarea hotărârii	595

Capitolul II. Judecata în căile de atac **597**

Secțiunea 1. Considerații generale privind căile de atac 597

§1. Importanța căilor de atac	597
§2. Clasificarea căilor de atac	598
2.1. Căi de atac ordinare și căi de atac extraordinare	598
2.2. Căi de atac de reformare și căi de atac de retractare	600
2.3. Căi de atac devolutive și căi de atac nedevolutive	600
2.4. Căi de atac suspensive de executare silită și căi de atac nesuspensive de executare silită	601
§3. Reguli generale pentru folosirea căilor de atac	601
3.1. Existența unei hotărâri judecătorești pe care legea o declară susceptibilă de a fi atacată. Obiectul căilor de atac	601
3.2. Manifestarea de voință a unei părți, în sensul de a exercita o cale de atac. Subiectele căilor de atac	604
3.3. Legalitatea căii de atac	605
3.4. Ordinea exercitării căilor de atac	608
3.5. Unicitatea căii de atac	610

Secțiunea a 2-a. Apelul 612

§1. Considerații generale. Sediul materiei	612
§2. Formele apelului	612
2.1. Apelul incident	613
2.2. Apelul provocat	615
§3. Obiectul apelului	616
§4. Subiectele apelului	620
§5. Sesizarea instanței de apel	624
5.1. Instanța competentă	624
5.2. Termenul de apel	624
5.3. Cererea de apel și efectele ei	629
5.3.1. Cuprinsul și timbrarea cererii de apel	629

5.3.2. Efectele cererii de apel	632
§6. Depunerea cererii de apel și procedura prealabilă la instanța a cărei hotărâre se atacă. Regularizarea cererii de apel	641
§7. Pregătirea judecării apelului	643
7.1. Regulile prevăzute de Codul de procedură civilă	643
7.2. Pregătirea dosarului de apel în procesele pornite începând cu data de 15 februarie 2013 și până la data de 31 decembrie 2016	643
§8. Judecarea apelului	645
8.1. Compunerea și constituirea instanței de apel	645
8.2. Principalele momente în desfășurarea judecării apelului	646
8.3. Probele în apel	647
8.4. Soluțiile pe care le pronunță instanța de apel	649
<i>Secțiunea a 3-a. Recursul</i>	653
§1. Considerații generale	653
§2. Obiectul recursului	654
§3. Formele recursului	658
§4. Subiectele recursului	659
§5. Motivele de casare	660
5.1. Instanța nu a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale	662
5.2. Hotărârea a fost pronunțată de un alt judecător decât cel care a luat parte la dezbaterile pe fond a procesului sau de un alt complet de judecată decât cel stabilit aleatoriu pentru soluționarea cauzei ori a cărui compunere a fost schimbată, cu încălcarea legii	663
5.3. Hotărârea a fost dată cu încălcarea competenței de ordine publică a altei instanțe, invocată în condițiile legii	664
5.4. Instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești	666
5.5. Instanța, prin hotărârea dată, a încălcat regulile de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității	667
5.6. Hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază sau cuprinde motive contradictorii ori numai motive străine de natura cauzei	668
5.7. A fost încălcată autoritatea de lucru judecat	669
5.8. Hotărârea a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material	669
§6. Sesizarea instanței de recurs	670
6.1. Instanța competentă	670
6.2. Termenul de exercitare și termenul de motivare a recursului	671
6.2.1. Termenul de exercitare	671
6.2.2. Termenul de motivare	673
6.3. Cererea de recurs și efectele ei	674

§7. Depunerea cererii de recurs și procedura prealabilă la instanța a cărei hotărâre se atacă. Regularizarea cererii de recurs _____	679
§8. Pregătirea judecării recursului _____	681
8.1. Pregătirea judecării recursului la instanța de recurs, alta decât Înalta Curte de Casație și Justiție _____	681
8.2. Pregătirea dosarului de recurs în procesele pornite începând cu data de 15 februarie 2013 și până la data de 31 decembrie 2016 _____	682
§9. Judecarea recursului _____	684
9.1. Compunerea și constituirea instanței de recurs _____	684
9.2. Procedura de filtrare a recursurilor _____	684
9.3. Principalele momente în desfășurarea judecării recursului _____	688
9.4. Probele (înscrierile noi) în recurs _____	689
9.5. Incidente care pot să apară în cursul judecării recursului _____	691
9.6. Soluțiile pe care le pronunță instanța de recurs _____	692
9.7. Hotărârea instanței de recurs _____	697
§10. Judecata în fond după casare _____	699
<i>Secțiunea a 4-a. Contestația în anulare</i> _____	703
§1. Definiție. Sediul materiei. Felurile contestației în anulare _____	703
§2. Contestația în anulare de drept comun (obișnuită) _____	704
2.1. Motivele contestației _____	704
2.2. Admisibilitatea contestației _____	705
§3. Contestația în anulare specială _____	709
3.1. Admisibilitatea contestației _____	709
3.2. Motivele contestației _____	709
§4. Subiectele contestației în anulare _____	717
§5. Sesizarea instanței _____	719
5.1. Instanța competentă _____	719
5.2. Termenul de exercitare și termenul de motivare a contestației în anulare _____	719
5.2.1. Termenul de exercitare _____	719
5.2.2. Termenul de motivare _____	720
5.3. Cererea de contestație în anulare _____	721
§6. Procedura de judecată _____	722
<i>Secțiunea a 5-a. Revizuirea</i> _____	724
§1. Caracterizare. Sediul materiei _____	724
§2. Obiectul revizuirii _____	725
§3. Motivele de revizuire _____	728
3.1. Dacă instanța s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut ori s-a dat mai mult decât s-a cerut _____	728

3.2. Dacă obiectul pricinii nu se află în ființă _____	731
3.3. Dacă un judecător, martor sau expert, care a luat parte la judecată, a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune privitoare la pricină sau dacă hotărârea s-a dat în temeiul unui înscris declarat fals în cursul ori în urma judecății, când aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză _____	732
3.4. Dacă un judecător a fost sancționat disciplinar definitiv pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă aceste împrejurări au influențat soluția pronunțată în cauză _____	734
3.5. Dacă, după darea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților _____	735
3.6. Dacă s-a casat, s-a anulat ori s-a schimbat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere _____	738
3.7. Dacă statul ori alte persoane juridice de drept public, minorii și cei puși sub interdicție judecătorească ori cei puși sub curatelă nu au fost apărați deloc sau au fost apărați cu viclenie de cei însărcinați să îi apere _____	738
3.8. Dacă există hotărâri definitive potrivnice, date de instanțe de același grad sau de grade diferite, care încalcă autoritatea de lucru judecat a primei hotărâri _____	739
3.9. Dacă partea a fost împiedicată să se înfățișeze la judecată și să înștiințeze instanța despre aceasta, dintr-o împrejurare mai presus de voința sa _____	741
3.10. Dacă Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale datorată unei hotărâri judecătorești, iar consecințele grave ale acestei încălcări continuă să se producă _____	742
3.11. Dacă, după ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții _____	742
§4. Sesizarea instanței _____	743
4.1. Părțile. Instanța competentă și sesizarea ei _____	743
4.2. Termenul de exercitare și termenul de motivare a revizuirii _____	746
§5. Judecata revizuirii _____	748

Capitolul III. Mijloace procedurale privind asigurarea unei practici

judiciare unitare _____	754
<i>Secțiunea 1. Considerații generale _____</i>	<i>754</i>
<i>Secțiunea 2-a. Recursul în interesul legii _____</i>	<i>754</i>

<i>Secțiunea a 3-a. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept</i>	758
§1. Noțiune. Sediul materiei. Natură juridică	758
§2. Condiții de admisibilitate	759
§3. Procedura de judecată	761
3.1. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție	761
3.2. Alcătuirea completului de judecată	762
3.3. Raportul asupra sesizării	762
3.4. Ședința de judecată	763
3.5. Conținutul și efectele hotărârii prealabile	763
Capitolul IV. Contestația privind tergiversarea procesului	764
<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i>	764
<i>Secțiunea a 2-a. Subiectele contestației privind tergiversarea procesului</i>	767
<i>Secțiunea a 3-a. Sesizarea instanței</i>	767
§1. Instanța competentă	767
§2. Cuprinsul și forma cererii	767
§3. Motivele contestației privind tergiversarea procesului	768
<i>Secțiunea a 4-a. Procedura de soluționare a contestației privind tergiversarea procesului</i>	771
<i>Secțiunea a 5-a. Plângerea împotriva încheierii de respingere a contestației privind tergiversarea procesului</i>	772
<i>Secțiunea a 6-a. Sancționarea contestatorului de rea-credință</i>	773
Capitolul V. Procedura necontencioasă judiciară	774
<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i>	774
<i>Secțiunea a 2-a. Procedura de soluționare a cererii</i>	774
§1. Sesizarea instanței	774
1.1. Instanța competentă	774
1.2. Cererea necontencioasă	775
§2. Procedura de judecată	776
<i>Secțiunea a 3-a. Aplicații ale procedurii necontencioase judiciare</i>	778
§1. Proceduri necontencioase judiciare prevăzute de Codul de procedură civilă	778
§2. Proceduri necontencioase judiciare reglementate de acte normative speciale	779
§3. Proceduri necontencioase date în competența altor organe	780
Capitolul VI. Proceduri speciale	781
<i>Secțiunea 1. Procedura divorțului</i>	781
§1. Considerații introductive	781
§2. Procedura judiciară a divorțului	781

2.1. Instanța competentă _____	781
2.2. Sesizarea instanței _____	783
2.2.1. Legitimarea procesuală _____	783
2.2.2. Cererea de divorț _____	786
2.2.3. Cererea reconvențională _____	786
2.3. Particularități privind faza judecătii _____	787
2.3.1. Depunerea cererii. Fixarea primului termen de judecată. Citarea _____	787
2.3.2. Obligatorietatea prezenței personale a părților _____	788
2.3.3. Prezența obligatorie a reclamantului _____	788
2.3.4. Măsuri provizorii pe timpul judecării divorțului _____	789
2.3.5. Ședința de judecată _____	790
2.3.6. Regimul probelor _____	790
2.3.7. Judecarea unor cereri accesorii _____	791
2.3.8. Particularități privind actele procesuale de dispoziție în procesul de divorț _____	792
2.3.9. Hotărârea de divorț _____	793
§3. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară _____	795
§4. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă sau prin procedură notarială _____	797
4.1. Condiții _____	797
4.2. Procedura de soluționare _____	798
<i>Secțiunea a 2-a. Procedura punerii sub interdicție judecătorească</i> _____	799
§1. Noțiuni. Sediul materiei _____	799
§2. Condițiile de fond ale punerii sub interdicție _____	800
§3. Procedura punerii sub interdicție _____	800
3.1. Legitimarea procesuală activă _____	800
3.2. Instanța competentă _____	800
3.3. Cererea de chemare în judecată _____	801
3.4. Măsurile prealabile judecătii. Internarea provizorie _____	801
3.5. Judecata _____	802
§4. Efectele punerii sub interdicție _____	803
§5. Ridicarea interdicției _____	803
<i>Secțiunea a 3-a. Procedura de declarare a morții</i> _____	804
§1. Considerații introductive. Sediul materiei _____	804
§2. Condițiile declarării judecătorești a morții _____	805
2.1. Cazul general _____	805
2.2. Cazuri speciale _____	806
§3. Sesizarea instanței _____	806
3.1. Instanța competentă _____	806

3.2. Legitimarea procesuală activă _____	807
3.3. Cererea de declarare a morții unei persoane _____	807
§4. Procedura de judecată _____	807
4.1. Măsuri prealabile judecătii _____	807
4.2. Judecata _____	808
§5. Hotărârea de declarare a morții _____	809
5.1. Cuprinsul hotărârii. Data morții. Rectificarea datei morții _____	809
5.2. Comunicarea hotărârii _____	810
5.3. Anularea hotărârii de declarare a morții _____	810
<i>Secțiunea a 4-a. Partajul judiciar</i> _____	813
§1. Considerații generale _____	813
§2. Părțile în partaj _____	815
§3. Instanța competentă _____	816
3.1. Competența materială _____	816
3.2. Competența teritorială _____	819
§4. Cererea de partaj _____	819
§5. Procedura partajului _____	824
5.1. Partajul prin bună învoială în cadrul procesului _____	824
5.2. Suspendarea pronunțării partajului _____	824
5.3. Procedura partajului judiciar _____	825
5.3.1. Admiterea în principiu _____	825
5.3.2. Partajul propriu-zis _____	827
§6. Hotărârea de partaj _____	832
<i>Secțiunea a 5-a. Ordonanța președințială</i> _____	834
§1. Considerații generale _____	834
§2. Condițiile (speciale) de admisibilitate _____	835
2.1. Precizări prealabile _____	835
2.2. Urgența _____	835
2.3. Caracterul provizoriu (vremelnic) _____	836
2.4. Neprejudicarea fondului _____	838
§3. Sesizarea instanței _____	839
3.1. Instanța competentă _____	839
3.2. Cererea de ordonanță președințială _____	840
§4. Procedura de judecată _____	841
§5. Sfera de aplicare a ordonanței președințiale _____	844
5.1. Precizări introductive _____	844
5.2. În materie de minori și de familie _____	845
5.3. În materia raporturilor de vecinătate și de proprietate _____	847
5.4. În materia raporturilor locative _____	848
5.5. În materia executării silite _____	849

5.6. În alte cazuri, prevăzute de Codul civil	850
5.7. În materia organizării și funcționării fundațiilor	852
<i>Secțiunea a 6-a. Acțiunile (cererile) posesorii</i>	852
§1. Considerații generale	852
§2. Condiții de exercitare	854
2.1. Considerații prealabile	854
2.2. Acțiunea posesorie generală (acțiunea în complângere)	854
2.3. Acțiunea posesorie specială (acțiunea în reintegrare)	856
§3. Calitatea procesuală activă	856
§4. Competența și procedura de judecată	857
§5. Luarea măsurilor pentru conservarea bunului asupra căruia se exercită posesia	859
<i>Secțiunea a 7-a. Procedura ofertei de plată și consemnării</i>	859
§1. Sediul materiei. Justificare. Condiții de validitate	859
§2. Procedura ofertei de plată prin executor judecătoresc	861
§3. Procedura ofertei de plată în fața instanței	864
§4. Efectele ofertei de plată	864
<i>Secțiunea a 8-a. Procedura ordonanței de plată</i>	865
§1. Considerații introductive	865
§2. Condiții (speciale) de admisibilitate	867
§3. Sesizarea instanței	870
§4. Particularități referitoare la procedura de judecată	873
§5. Cererea în anulare	877
§6. Titlul executoriu. Contestația la executare	878
<i>Secțiunea a 9-a. Procedura cu privire la cererile de valoare redusă</i>	879
§1. Considerații introductive	879
§2. Condiții (speciale) de admisibilitate	880
§3. Sesizarea instanței	882
§4. Particularități referitoare la procedura de judecată	883
<i>Secțiunea a 10-a. Procedura evacuării din imobilele folosite sau ocupate fără drept</i>	886
§1. Noțiuni. Sediul materiei. Condiții de exercitare	886
§2. Sesizarea instanței	892
§3. Particularități referitoare la procedura de judecată	892
§4. Suspendarea executării. Contestația la executare	895
§5. Măsuri speciale privind folosința unui imobil	895
<i>Secțiunea a 11-a. Înscrierea drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii</i>	897
§1. Considerații introductive	897
§2. Domeniul de aplicare	898

§3. Sesizarea instanței	900
3.1. Instanța competentă	900
3.2. Cererea de uzucapiune	900
§4. Procedura de judecată	901
<i>Secțiunea a 12-a. Refacerea înscrisurilor și hotărârilor dispărute</i>	903
§1. Domeniul de aplicare	903
§2. Competența și procedura refacerii	903
<i>Secțiunea a 13-a. Cauțiunea judiciară</i>	905
§1. Considerații generale	905
§2. Felurile cauțiunii judiciare	905
§3. Constituirea cauțiunii judiciare	906
§4. Efectele constituirii cauțiunii judiciare	907
§5. Cuantumul cauțiunii judiciare	908
§6. Procedura de stabilire a cauțiunii judiciare	909
§7. Restituirea cauțiunii judiciare	910

PARTEA A III-A. EXECUTAREA SILITĂ **913**

Capitolul I. Considerații generale **915**

<i>Secțiunea 1. Definiția și caracteristicile executării silite</i>	915
§1. Definiția executării silite	915
§2. Caracteristicile executării silite	917
<i>Secțiunea a 2-a. Natura juridică a executării silite</i>	919
<i>Secțiunea a 3-a. Modalitățile executării silite</i>	919

Capitolul II. Participanții la executarea silită **921**

<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i>	921
<i>Secțiunea a 2-a. Părțile în faza executării silite</i>	922
§1. Condițiile pentru a fi parte în faza de executare silită	922
1.1. Interesul	923
1.2. Calitatea procesuală	924
1.3. Capacitatea procesuală	931
§2. Coparticiparea procesuală în faza de executare silită	932
2.1. Considerații generale	932
2.2. Intervenția altor creditori în cadrul urmăririi silite	933
2.3. Concursul de executări silite	939
§3. Drepturile și obligațiile părților în faza de executare silită	941
3.1. Drepturile părților	941
3.2. Principiul disponibilității în faza executării silite	943
3.3. Obligațiile părților	944
§4. Drepturile și obligațiile terților în legătură cu executarea silită	951

§5. Executorul judecătoresc _____	955
§6. Instanța de executare _____	962
§7. Ministerul Public _____	963
Capitolul III. Creanța pusă în executare _____	964
<i>Secțiunea 1. Creanțele care pot fi puse în executare _____</i>	<i>964</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Caracterele creanței puse în executare _____</i>	<i>964</i>
Capitolul IV. Titlurile executorii _____	970
<i>Secțiunea 1. Noțiuni generale _____</i>	<i>970</i>
§1. Noțiunea de „titlu executoriu” _____	970
§2. Formula executorie _____	972
<i>Secțiunea a 2-a. Categoriile de titluri executorii _____</i>	<i>973</i>
§1. Hotărârile judecătorești și cele emise de alte organe cu activitate jurisdicțională _____	973
1.1. Hotărârile judecătorești _____	973
1.2. Hotărârile arbitrale _____	976
1.3. Hotărâri ale organelor cu atribuții jurisdicționale _____	976
1.4. Hotărârile străine _____	976
1.4.1. Hotărârile străine pronunțate într-un alt stat membru al Uniunii Europene _____	977
1.4.2. Hotărârile străine pronunțate în state terțe _____	987
1.4.3. Hotărârile arbitrale străine _____	992
§2. Titlurile executorii care nu sunt emise de organe cu activitate jurisdicțională _____	993
2.1. Înscrierile autentice _____	993
2.2. Titlurile de credit _____	994
2.3. Actele de sancționare în materia contravențiilor _____	994
2.4. Titlurile executorii privind creanțele fiscale _____	994
2.5. Contractele de asistență juridică _____	995
2.6. Titluri executorii prevăzute de Codul civil _____	995
2.7. Alte titluri executorii _____	996
Capitolul V. Încuviințarea executării silite și înștiințarea prealabilă a debitorului _____	998
<i>Secțiunea 1. Încuviințarea executării silite _____</i>	<i>998</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Înștiințarea prealabilă a debitorului _____</i>	<i>1005</i>
Capitolul VI. Incidente care împiedică, sting sau amână executarea silită _____	1009
<i>Secțiunea 1. Prescripția dreptului de a obține executarea silită _____</i>	<i>1009</i>
§1. Considerații generale. Sediul materiei _____	1009
§2. Termenul de prescripție _____	1012

§3. Începutul prescripției	1012
§4. Împlinirea termenului de prescripție	1014
§5. Suspendarea și întreruperea cursului prescripției	1014
5.1. Suspendarea cursului prescripției	1014
5.2. Întreruperea prescripției	1016
§6. Repunerea în termenul de prescripție	1017
<i>Secțiunea a 2-a. Suspendarea executării silite</i>	1019
§1. Noțiuni generale	1019
§2. Suspendarea acordată de creditor	1020
§3. Suspendarea acordată de instanța de judecată pe baza căilor de atac contra hotărârilor judecătorești	1021
3.1. Suspendarea executării în cazul exercitării apelului	1021
3.2. Suspendarea executării în cazul exercitării recursului	1022
3.3. Suspendarea executării în cazul exercitării contestației în anulare și a revizuirii	1023
3.4. Suspendarea acordată de instanță în cazul exercitării contestatei la executare (sau a altei cereri privind executarea silită)	1023
<i>Secțiunea a 3-a. Perimarea executării silite</i>	1028
§1. Noțiuni generale	1028
§2. Procedura perimării	1030
§3. Efectele perimării	1031
§4. Cazurile în care nu se aplică perimarea	1032
<i>Secțiunea a 4-a. Alte incidente de temporizare a executării silite</i>	1032
§1. Precizări introductive	1032
§2. Existența proprietății comune asupra bunului urmărit	1033
§3. Beneficiul de discuțiune și beneficiul de diviziune	1036
3.1. Beneficiul de discuțiune al dobânditorului unuia dintre imobilele ipotecate de debitor pentru aceeași datorie	1036
3.2. Beneficiul de discuțiune în cazul urmăririi imobilului unui minor sau al unui interzis	1036
3.3. Beneficiul de discuțiune și de diviziune ale fideiusrului	1037
Capitolul VII. Obiectul executării silite	1038
<i>Secțiunea 1. Noțiunea de obiect al executării silite</i>	1038
<i>Secțiunea a 2-a. Întinderea urmăririi silite</i>	1038
<i>Secțiunea a 3-a. Convențiile privind obiectul urmăririi silite încheiate între creditor și debitor</i>	1040
<i>Secțiunea a 4-a. Ordinea de urmărire a bunurilor debitorului</i>	1040

<i>Secțiunea a 5-a. Delimitarea bunurilor neurmăribile din patrimoniul debitorului</i>	1042
§1. Bunuri exceptate de la urmărirea silită ca inalienabile	1043
§2. Bunurile neurmăribile datorită scopului pentru care sunt folosite	1044
Capitolul VIII. Contestația la executare	1050
<i>Secțiunea 1. Noțiune. Sediul materiei. Natură juridică</i>	1050
<i>Secțiunea a 2-a. Obiectul contestației la executare</i>	1052
<i>Secțiunea a 3-a. Subiectele contestației la executare</i>	1062
<i>Secțiunea a 4-a. Competența de soluționare a contestației la executare</i>	1064
<i>Secțiunea a 5-a. Termenul de exercitare a contestației la executare</i>	1066
<i>Secțiunea a 6-a. Procedura de judecată a contestației la executare</i>	1070
Capitolul IX. Întoarcerea executării silite	1077
Capitolul X. Urmărirea silită mobilă	1080
<i>Secțiunea 1. Precizări prealabile</i>	1080
<i>Secțiunea a 2-a. Identificarea și sechestrarea bunurilor mobile</i>	1082
<i>Secțiunea a 3-a. Valorificarea bunurilor mobile urmărite silit</i>	1093
§1. Considerații preliminare	1093
§2. Vânzarea la licitație publică	1095
Capitolul XI. Poprirea	1105
<i>Secțiunea 1. Precizări introductive</i>	1105
<i>Secțiunea a 2-a. Subiectele popririi</i>	1105
<i>Secțiunea a 3-a. Obiectul popririi</i>	1108
<i>Secțiunea a 4-a. Procedura popririi</i>	1111
§1. Înființarea popririi	1111
§2. Executarea popririi	1119
§3. Validarea popririi	1121
§4. Contestația la poprire	1127
§5. Desființarea popririi	1128
Capitolul XII. Urmărirea fructelor și a veniturilor imobilelor	1129
<i>Secțiunea 1. Urmărirea silită a fructelor neculese și a recoltelor prinse de rădăcini</i>	1129
<i>Secțiunea a 2-a. Urmărirea veniturilor generale ale imobilelor</i>	1136
Capitolul XIII. Urmărirea silită imobiliară	1147
<i>Secțiunea 1. Noțiune. Sediul materiei</i>	1147
<i>Secțiunea a 2-a. Obiectul urmăririi silite imobiliare</i>	1147
<i>Secțiunea a 3-a. Începerea urmăririi silite imobiliare</i>	1151
<i>Secțiunea a 4-a. Înștiințarea debitorului</i>	1153

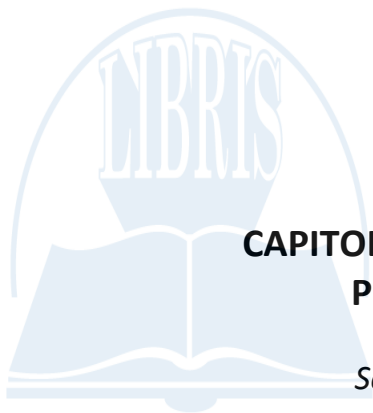
<i>Secțiunea a 5-a. Publicitatea urmăririi silite imobiliare</i>	1156
<i>Secțiunea a 6-a. Efectele urmăririi silite imobiliare</i>	1157
<i>Secțiunea a 7-a. Vânzarea la licitație publică</i>	1161
§1. Precizări prelabile	1161
§2. Formalitățile premergătoare vânzării la licitație	1161
2.1. Procesul-verbal de situație	1162
2.2. Declanșarea procedurii de vânzare și stabilirea prețului de vânzare	1163
2.3. Fixarea termenului de vânzare	1167
2.4. Publicitatea vânzării. Comunicarea publicațiilor de vânzare	1168
§3. Vânzarea la licitație	1174
<i>Secțiunea a 8-a. Actul de adjudecare</i>	1186
§1. Noțiune. Natură juridică	1186
§2. Cuprinsul actului de adjudecare	1186
§3. Efectele adjudecării	1187

Capitolul XIV. Eliberarea și distribuirea sumelor realizate din urmărirea

silită	1194
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i>	1194
<i>Secțiunea a 2-a. Eliberarea sumelor obținute din urmărirea silită</i>	1195
<i>Secțiunea a 3-a. Distribuirea sumelor realizate din urmărirea silită</i>	1196
§1. Ordinea de preferință în cazul pluralității de creditori	1196
§2. Depunerea titlurilor de creanță. Proiectul de distribuire	1201
§3. Plata sumei rezultate din urmărirea silită	1206
<i>Secțiunea a 4-a. Predarea titlurilor de creanță. Închiderea procedurii</i>	1210

Capitolul XV. Executarea silită directă

<i>Secțiunea 1. Considerații generale</i>	1211
<i>Secțiunea a 2-a. Predarea silită a bunurilor mobile</i>	1215
<i>Secțiunea a 3-a. Predarea silită a bunurilor imobile</i>	1217
§1. Considerații prelabile	1217
§2. Începerea executării silite. Înștiințarea debitorului	1219
§3. Predarea către creditor a bunului supus executării	1220
<i>Secțiunea a 4-a. Executarea silită a altor obligații de a face sau a obligațiilor de a nu face</i>	1224
<i>Secțiunea a 5-a. Executarea hotărârilor judecătorești referitoare la minori</i>	1230

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE PRIVIND PROCESUL CIVIL

Secțiunea 1. Noțiunea, fazele și etapele procesului civil

§1. Noțiunea de „proces civil”

Protecția juridică a drepturilor subiective civile și a altor situații juridice ocrotite de lege se obține prin intermediul procesului civil.

Procesul civil poate fi definit ca *activitatea pe care o desfășoară instanța de judecată, părțile, alte persoane sau organe care participă la judecată, în scopul realizării sau recunoașterii drepturilor subiective și a altor situații juridice deduse judecării, precum și al executării silite a hotărârilor judecătorești și a altor titluri executorii, conform procedurii stabilite de lege.*

§2. Fazele și etapele procesului civil

Procesul civil parcurge două mari faze: faza judecării și faza executării silite.

Faza judecării cuprinde judecata în primă instanță și judecata în căile de atac.

Judecata în primă instanță parcurge, de regulă, patru etape: etapa scrisă, etapa cercetării procesului, etapa dezbaterilor și etapa deliberării și pronunțării hotărârii.

Etapă scrisă începe cu cererea de chemare în judecată, care este actul de procedură prin care partea interesată (care poartă denumirea de *reclamant*) supune judecării o pretenție pe care o formulează împotriva unei alte părți (care se numește *pârât*).

După sesizarea instanței cu *cererea de chemare în judecată*, completul de judecată căruia i s-a repartizat aleatoriu cauza va verifica dacă cererea reclamantului este de competența sa și dacă aceasta îndeplinește condițiile formale prevăzute de lege. În situația în care cauza nu este de competența sa, completul căruia i-a fost repartizată cererea dispune, prin încheiere, trimiterea dosarului completului specializat competent sau, după caz, secției specializate competente din cadrul instanței sesizate. În cazul în care cererea reclamantului nu îndeplinește condițiile formale prevăzute de lege, completul de judecată competent va dispune regularizarea cererii de chemare în judecată, punând în vedere reclamantului să complinească lipsurile cererii, sub sancțiunea anulării acesteia. Dacă reclamantul va complini lipsurile în termenul prevăzut de lege, cererea de chemare în judecată va fi *comunicată pârâtului*, pentru ca acesta să răspundă printr-o *întâmpinare*, care reprezintă un alt act de procedură scris, prin intermediul căruia pârâtul se apără împotriva pretenției reclamantului. Întâmpinarea formulată de către pârât va fi *comunicată reclamantului*, urmând ca acesta să depună *răspunsul la întâmpinare*.

Uneori, pârâțul părăsește atitudinea pur defensivă și formulează pretenții proprii față de reclamant, prin intermediul unei *cereri reconvenționale*.

De asemenea, părților inițiale li se pot adăuga și *alte persoane*, care, intrând în proces din proprie inițiativă sau din inițiativa reclamantului ori a pârâțului sau chiar a instanței, dobândesc calitatea de părți. Actele de procedură prin care terții sunt atrași în proces îmbracă și ele forma scrisă, acestea fiind: cererea de intervenție principală sau accesorie, cererea de chemare în judecată a altor persoane ce ar putea pretinde aceleași drepturi ca și reclamantul, cererea de chemare în garanție, cererea de arătare a titularului dreptului real, precum și introducerea din oficiu a terților în procesul civil.

Etașa scrisă are ca scop stabilirea cadrului procesual, din punctul de vedere al obiectului și al părților, precum și informarea reciprocă a părților despre pretențiile și mijloacele lor de apărare, care, în același timp, sunt aduse și la cunoștința instanței.

Judecătorul nu poate soluționa litigiul numai pe baza afirmațiilor făcute de fiecare parte, astfel încât, în desfășurarea procesului civil, apare o *a doua etapă*, cea a *cercetării procesului*, care are ca scop formarea convingerii judecătorului cu privire la raportul juridic substanțial dintre părți, în temeiul probelor ce se administrează și al concluziilor părților referitoare la eventualele excepții procesuale invocate.

După terminarea cercetării procesului, se intră în *cea de-a treia etapă*, cea a *dezbatărilor în fond*, în cadrul căreia părțile au posibilitatea de a a-și susține în mod real pretențiile, în urma probatoriului administrat în cauză, prin intermediul concluziilor în fond.

După închiderea dezbaterilor, urmează *etapa deliberării și pronunțării hotărârii*. Deliberarea are loc în secret, în camera de consiliu, însă hotărârea se pronunță, în principiu, în ședință publică^[1].

După parcurgerea acestor etape, se finalizează judecata în primă instanță.

Partea nemulțumită de hotărârea primei instanțe poate să o atace cu apel. *Apelul* este o cale de atac ordinară (simpla nemulțumire a părții sau părților este suficientă, legea neprevăzând expres motivele pentru care poate fi exercitat apelul), în principiu, suspensivă de executare (termenul de apel, iar apoi introducerea cererii de apel suspendă de drept executarea silită, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege) și devolutivă (în fața instanței de apel are loc sau poate avea loc o nouă judecată în fond).

Totodată, în condițiile legii, partea interesată poate exercita *recursul*, cale de atac extraordinară, de reformare, nedevolutivă, în principiu, nesuspensivă de executare.

Legea permite și exercitarea unor căi extraordinare de atac (pentru motivele anume stabilite de lege), nesuspensive de executare, de retractare (sunt de competența instanței care a pronunțat hotărârea ce se atacă), anume *contestația în anulare și revizuirea*.

Uneori, faza judecății nu parcurge decât judecata în primă instanță, alteori parcurge și judecata în căile de atac, dar nu în toate; de altfel, contestația în anulare și revizuirea sunt destul de rar întâlnite în practică.

Faza executării silite intervine în cazul hotărârilor judecătorești susceptibile de a fi puse în executare cu ajutorul forței de constrângere a statului, precum și în cazul altor titluri executorii, dacă debitorul nu își execută de bunăvoie obligația.

^[1] În cazul amânării pronunțării hotărârii, președintele, odată cu anunțarea termenului la care a fost amânată pronunțarea, poate stabili că *pronunțarea hotărârii se va face prin punerea soluției la dispoziția părților prin mijlocirea grefei instanței* [art. 396 alin. (2) C.proc.civ.].

Nu este obligatoriu ca procesul civil să parcurgă ambele faze. Astfel, va lipsi faza executării silită atunci când debitorul își execută de bunăvoie obligația sau când hotărârea judecătorească nu este susceptibilă de executare silită (de exemplu, hotărârile pronunțate în cererile în constatarea existenței sau inexistenței unui drept, cele prin care se respinge cererea de chemare în judecată, prin care se dispune anularea sau rezoluțiunea, rezilierea unui contract, fără a se dispune și restituirea prestațiilor etc.).

De asemenea, este posibil să se pună în executare un alt titlu executoriu decât o hotărâre judecătorească (de exemplu, un act autentic notarial care constată o creanță certă, lichidă și exigibilă, o cambie, un bilet la ordin etc.), așa încât procesul civil nu va mai parcurge faza judecătii, ci numai pe cea a executării silită.

Secțiunea a 2-a. Normele de drept procesual civil

§1. Noțiunea și clasificarea normelor de drept procesual civil

Prin norme ale dreptului procesual civil desemnăm *acele reguli generale și abstracte care reglementează organizarea și desfășurarea procesului civil*.

Normele juridice care alcătuiesc dreptul procesual civil sunt susceptibile de mai multe clasificări.

Astfel, sub aspectul *obiectului pe care îl reglementează, normele de drept procesual civil se împart în norme de organizare judecătorească, norme de competență și norme de procedură*.

Normele de organizare judecătorească reglementează funcționarea instanțelor judecătorești și a parchetelor, admiterea în magistratură, statutul magistraților (numirea și avansarea în funcție, drepturi și îndatoriri, răspunderea disciplinară), compunerea și constituirea instanței, activitatea personalului auxiliar, administrativ și de serviciu, vacanța judecătorească. Sediul principal al acestor norme îl reprezintă Legea de organizare judecătorească, dar ele pot fi întâlnite și în alte acte normative.

Normele de competență reglementează delimitarea atribuțiilor instanțelor judecătorești de atribuțiile altor organe de jurisdicție sau cu activitate jurisdicțională (competența generală), repartizarea pricinilor civile de competența instanțelor judecătorești între instanțe de grad diferit (competența materială), precum și între instanțe de același grad (competența teritorială). Sediul principal al normelor de competență este Codul de procedură civilă, însă norme de competență pot fi întâlnite și în acte normative speciale.

Normele de procedură reglementează modul de judecată, precum și executarea silită, sediul principal al acestora constituindu-l Codul de procedură civilă.

În funcție de întinderea câmpului de aplicare, normele de drept procesual civil se împart în norme generale și norme speciale.

Normele generale se aplică în toate cazurile și în orice materie, dacă legea nu prevede altfel. Ele se găsesc, de regulă, în Codul de procedură civilă.

Normele speciale sunt aplicabile numai în cazurile expres stabilite de lege. Aceste norme pot fi întâlnite fie în Codul de procedură civilă, dispartat [de exemplu, art. 135 alin. (4) C.proc.civ. statuează că instanța competentă va hotărî asupra conflictului de competență, în camera de consiliu, fără citarea părților, printr-o hotărâre definitivă,

derogând astfel de la art. 14 alin. (1) și art. 17 C.proc.civ.; art. 144 alin. (2) C.proc.civ., în raport de care hotărârea prin care se soluționează strămătarea se dă fără motivare și este definitivă, text care derogă de la art. 425 alin. (2) lit. b) C.proc.civ. etc.] sau grupate în Cartea a VI-a, consacrată procedurilor speciale, fie în acte normative speciale.

Calificarea unei norme de drept procesual civil ca specială sau generală prezintă importanță practică deosebită, deoarece norma generală reprezintă situația de drept comun, iar norma specială constituie excepția, astfel încât trebuie respectate *două reguli*: norma specială derogă de la norma generală – *specialia generalibus derogant*, însă norma generală nu derogă de la norma specială – *generalia specialibus non derogant*.

Fiind derogatorie de la norma generală, rezultă că norma specială se aplică ori de câte ori ne găsim în fața unui caz ce intră sub incidența prevederilor sale, deci *norma specială se aplică prioritar față de norma generală, chiar și atunci când norma specială este mai veche decât norma generală*.

Pe cale de consecință, ar trebui să se admită că *o normă de drept procesual civil specială nu poate fi modificată sau abrogată decât expres (și direct) de o normă generală ulterioară*. Această concluzie rezultă și din regula *generalia specialibus non derogant*, în sensul că, dacă norma generală (ulterioară) nu derogă de la norma specială (anterioară), înseamnă că aceasta din urmă nu a fost modificată sau abrogată.

Pentru aspectele pe care nu le reglementează, *norma specială se completează cu normele generale în materie*, iar nu cu alte norme speciale, afară de cazurile expres prevăzute de lege. Această concluzie este impusă de însăși regula *specialia generalibus derogant*, în sensul că, fiind derogatorie de la dreptul comun, *norma specială este de strictă interpretare și aplicare*, deci nu poate fi aplicată, prin analogie, la situațiile ce nu se încadrează în prevederile sale, aceste situații urmând a fi guvernate de normele generale.

Pot exista și *situații în care intră în concurs două norme speciale*, fiind necesar a se stabili care dintre acestea urmează a se aplica. Spre exemplu, art. 1000 alin. (1) C.proc.civ. prevede că ordonanța președințială este supusă numai apelului în termen de 5 zile de la pronunțare sau de la comunicare, după cum s-a dat cu sau fără citarea părților, iar art. 132 alin. (3) C.proc.civ. dispune că hotărârea de declinare a competenței nu este supusă niciunei căi de atac; întrucât această din urmă normă se referă la o anumită soluție, indiferent de materie, trebuie să admitem că hotărârea prin care instanța sesizată cu o ordonanță președințială își declină competența nu este supusă niciunei căi de atac.

În funcție de natura interesului ocrotit la edictarea normei, normele dreptului procesual civil sunt de ordine publică și de ordine privată.

Norma de drept procesual civil este *de ordine privată* dacă urmărește ocrotirea unui interes individual, în schimb, este *de ordine publică* dacă depășește cadrul interesului individual al părților, *protejând (și) un interes public sau chiar interesul general al societății*.

Pentru calificarea unei norme ca fiind de ordine publică sau de ordine privată, se poate apela, uneori, la indicația legiuitorului, concretizată prin expresiile folosite în cuprinsul normei.

Alteori, norma nu conține o astfel de indicație sau, deși cuprinde o indicație, exprimarea textului este defectuoasă, nepermițând să se dea o calificare exactă, ipoteză în care trebuie să se țină cont de finalitatea textului, pentru a se stabili dacă norma depă-

șește interesul personal al părților, urmărind asigurarea distribuirii justiției în cadrul procesului civil sau, dimpotrivă, norma urmărește doar ocrotirea intereselor părților sau ale uneia dintre ele.

În doctrină și în practica judiciară s-au cristalizat unele *reguli de interpretare*, pornindu-se de la clasificarea normelor de drept procesual civil în funcție de obiectul lor de reglementare.

Astfel, *normele de organizare judecătorească* au caracter *de ordine publică*, excepând normele care reglementează recuzarea pentru cazurile de incompatibilitate prevăzute de art. 42 C.proc.civ.

Normele de competență generală, normele de competență materială și normele de competență teritorială exclusivă sunt *de ordine publică*, astfel cum stabilește art. 129 alin. (2) C.proc.civ. Sunt însă de ordine privată, potrivit art. 129 alin. (3) C.proc.civ., normele care reglementează competența teritorială atunci când părțile pot înlătura o asemenea competență.

Normele de procedură au caracter *de ordine publică* dacă determină ordinea firească a judecății și a executării silite, potrivit fazelor și etapelor procesului civil, sau dacă stabilesc principii ale procedurii civile, însă au caracter de ordine privată dacă stabilesc facilități pentru ambele părți ori pentru una dintre ele.

Precizăm că, uneori, în doctrina procesuală civilă nu se face referire la clasificarea în norme de ordine publică și norme de ordine privată, ci se vorbește despre clasificarea în *norme imperative* și *norme dispozitive*, clasificare care ar avea drept criteriu caracterul conduitei prescrise. Nu există însă o suprapunere perfectă între normele de ordine publică și normele imperative, respectiv între normele de ordine privată și normele dispozitive, în sensul că *sunt imperative toate normele de ordine publică, dar și o parte semnificativă a normelor de ordine privată, în măsura în care derogarea de la o asemenea normă ar atrage sancțiuni procedurale; o normă este dispozitivă atunci când s-ar putea deroga de la conținutul ei fără a atrage vreo sancțiune procedurală.*

Această clasificare prezintă interes sub următoarele aspecte:

- părțile nu pot conveni, nici chiar cu autorizarea instanței, să se abată de la normele de ordine publică, dar se pot înțelege, expres sau tacit, să deroge de la normele de ordine privată;

- efectuarea unui act de procedură cu nerespectarea unei norme de ordine publică prin care se instituie o condiție de validitate atrage nulitatea absolută, în vreme ce încălcarea unei norme de ordine privată (și imperativă) atrage nulitatea relativă;

- părțile nu pot acoperi prin voința lor viciile unui act de procedură săvârșit cu încălcarea unei norme de ordine publică și nici nu pot, în principiu, renunța valabil la dreptul de a invoca nesocotirea unei astfel de norme, însă, în cazul normei de ordine privată, partea protejată de acea normă poate renunța la dreptul de a se prevala de nerespectarea acesteia;

- încălcarea unei norme de ordine publică, de regulă, poate fi invocată de oricare dintre părți, de instanță din oficiu sau de procuror, însă nerespectarea normei de ordine privată (și imperativă) poate fi invocată numai de partea în favoarea căreia a fost edictată norma respectivă;

- încălcarea unei norme de ordine privată (și imperativă) trebuie invocată într-un anumit termen (de regulă, pentru neregularitățile săvârșite până la începerea judecății, prin întâmpinare sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, la primul termen de

judecată la care părțile sunt legal citate, iar pentru neregularitățile săvârșite în cursul judecătii, la termenul la care s-a săvârșit neregularitatea sau, dacă partea nu este prezentă, la termenul de judecată imediat următor și înainte de a pune concluzii pe fond); nerespectarea normei de ordine publică poate fi invocată, de regulă, în orice stare a judecătii, desigur, ținându-se cont și de dispozițiile legale referitoare la exercitarea căilor de atac, cum ar fi art. 488 alin. (2) C.proc.civ.

§2. Aplicarea normelor de drept procesual civil

2.1. Aplicarea în timp a normelor de drept procesual civil

Pentru ipoteza succesiunii legilor (normelor) procesuale civile în timp, legiuitorul nostru a optat pentru regula care dă cea mai mare satisfacție previziunii, potrivit căreia *faza judecătii, în întregul ei, este guvernată de dispozițiile legii în vigoare la momentul pornirii acesteia, respectiv la data înregistrării cererii de chemare în judecată, iar faza executării silite este guvernată de legea în vigoare la momentul declanșării executării silite, respectiv al înregistrării cererii de executare silită la executorul judecătoresc*^[1].

Astfel, art. 24 C.proc.civ. dispune că dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare, iar art. 25 alin. (1) C.proc.civ. prevede că procesele în curs de judecată și executările silite începute sub legea veche rămân supuse dispozițiilor acesteia^[2].

Referitor la *succesiunea în timp a normelor de competență*, art. 25 alin. (2) C.proc.civ. stabilește, în aplicarea regulii menționate mai sus, că *procesele în curs de judecată la data schimbării competenței instanței legal investite vor continua să fie judecate de acele instanțe, potrivit legii sub care au început. Așadar, instanța competentă potrivit legii vechi, care era deja sesizată la momentul apariției legii noi, nu își va declina competența în favoarea instanței competente potrivit legii noi. Mai mult, aceeași prevedere legală mai menționează că, în caz de trimitere spre rejudecare, rămân aplicabile dispozițiile legale privitoare la competență în vigoare la data când a început procesul*. Prin urmare, în cazul anulării hotărârii apelate și trimiterii spre rejudecare primei instanțe, în cazurile și condițiile prevăzute de art. 480 alin. (3) și (4) C.proc.civ., se va trimite cauza spre rejudecare instanței competente potrivit legii în vigoare la momentul declanșării procesului (înregistrării cererii de chemare în judecată), fiind fără relevanță faptul că între timp a apărut o lege nouă care stabilește competența în favoarea altei instanțe. Aceași este soluția și în cazul admiterii recursului și casării cu trimitere – art. 497 și art. 498 alin. (2) C.proc.civ.

Pentru ipoteza în care *legea nouă desființează o instanță*, art. 25 alin. (3) C.proc.civ., din considerente de ordin practic, nu mai menține soluția supraviețuirii legii vechi pentru

^[1] Executarea silită începe odată cu sesizarea organului de executare, potrivit dispozițiilor Cărtii a V-a a Codului de procedură civilă, dacă prin lege specială nu se prevede altfel [art. 622 alin. (2) C.proc.civ.].

^[2] În ceea ce privește sintagma „proces și executări silite” utilizată de dispozițiile legale care reglementează aplicarea în timp a legii, trebuie precizat că, deși îndeobște prin „proces civil” se înțelege atât faza judecătii, cât și faza executării silite, în această materie legiuitorul a înțeles să separe cele două faze ale procesului în curs de desfășurare, astfel încât, în materia succesiunii legilor în timp, cuvântul „proces” este folosit în sensul de proces în curs de judecată, desemnând doar faza judecătii.

cauzele în curs de soluționare, ci prevede că dosarele se vor trimite din oficiu instanței competente potrivit legii noi.

În ceea ce privește *legea aplicabilă mijloacelor de probă*, art. 26 C.proc.civ. distinge între, pe de o parte, admisibilitatea și forța probantă a anumitor mijloace de probă, iar, pe de altă parte, administrarea probelor. Astfel, potrivit alin. (1) al art. 26, *condițiile de admisibilitate și puterea doveditoare a probelor preconstruite și a prezumțiilor legale* vor fi guvernate de legea în vigoare la data producerii ori, după caz, a săvârșirii faptelor juridice care fac obiectul probațiunii. Textul de lege *nu acoperă însă și admisibilitatea probelor nepreconstruite* (spre exemplu, admisibilitatea probei prin declarațiile martorilor), ceea ce înseamnă că urmează a se aplica regula generală, deci că *admisibilitatea probelor nepreconstruite* este guvernată de legea în vigoare la data declanșării procesului. Alineatul (2) al art. 26 dispune că *administrarea probelor* se face potrivit legii în vigoare la data administrării lor, deci legea nouă este de imediată aplicare.

Și *hotărârile judecătorești* îi sunt aplicabile dispozițiile legii în vigoare la data începerii procesului. În acest sens, art. 27 C.proc.civ. dispune că „hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul.”

Executarea silită este guvernată de *legea în vigoare la momentul declanșării sale*. Prin urmare, chiar dacă hotărârea (sau un alt titlu executoriu) ce urmează a fi pusă în executare a fost obținută pe vechea reglementare^[1], în cazul în care cererea de executare silită a fost înregistrată după intrarea în vigoare a unei noi reglementări, executării silite îi vor fi aplicabile dispozițiile noii reglementări^[2].

2.2. Aplicarea în spațiu a normelor de drept procesual civil

Aplicarea normelor de drept procesual civil în spațiu prezintă un aspect intern și unul internațional.

Potrivit art. 28 alin. (1) C.proc.civ., dacă prin lege nu se dispune altfel, dispozițiile legii de procedură se aplică proceselor de pe întreg teritoriul țării.

De asemenea, Cartea a VII-a a Codului conține norme juridice referitoare la procesul civil internațional.

^[1] În acest context este important să subliniem că, în ceea ce privește *caracterul executoriu*, titlurile executorii nu sunt supuse regulii înscrise în art. 24 C.proc.civ. Astfel, sub acest aspect, *hotărârile judecătorești și arbitrale sunt supuse legii care guvernează efectele acestora*, deoarece executorialitatea este un efect al hotărârii judecătorești, respectiv arbitrale. În ceea ce privește *celelalte înregistrări care constituie, potrivit legii, titluri executorii, ele vor fi supuse legii în vigoare la data întocmirii lor*, deoarece, în cazul acestor titluri executorii, executorialitatea este o caracteristică intrinsecă a înregistrărilor respective, astfel încât, sub acest aspect, ele nu pot fi supuse unei legi ulterioare, după cum o lege ulterioară nu poate suprima caracterul executoriu al unui astfel de înscris. Soluția este similară celei aplicabile în ceea ce privește puterea doveditoare a înregistrărilor ca probe preconstruite și se întemeiază pe rațiuni de previzibilitate a efectelor înscrisului constatat al actului juridic. Într-adevăr, în această privință, părțile nu pot avea în vedere și nu trebuie să se supună decât legii în vigoare la data producerii înscrisului, iar nu unei legi viitoare.

^[2] O rezervă trebuie făcută însă în cazul *contestației la titlu* atunci când titlul pus în executare este o hotărâre judecătorească pronunțată sub imperiul Codului de procedură civilă din 1865, iar executarea silită a fost demarată ulterior intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă. Sub acest aspect, așa cum în mod justificat s-a arătat în literatura de specialitate [D.N. THEOHARI, în G. BOROI (coord.), *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Vol. I. Art. 1-455*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2016 (citată în continuare *Noul Cod*, vol. I, ed. a 2-a, 2016), p. 80], pentru determinarea căii de atac de care este susceptibilă hotărârea pronunțată în contestația la titlu trebuie să se facă recurs la legea care guvernează regimul căilor de atac, motivele și termenele de exercitare cu privire la hotărârea pusă în executare și care a făcut obiectul contestației la titlu.

Secțiunea a 3-a. Principiile fundamentale ale procesului civil

Cu titlu de noutate legislativă, noul Cod de procedură civilă a reglementat în mod expres principiile fundamentale ale procesului civil.

Înainte de a analiza succint aceste principii, precizăm că respectarea principiilor fundamentale ale procesului civil constituie o îndatorire nu numai pentru părți, ci și pentru instanța de judecată. În acest sens, art. 20 C.proc.civ. stipulează că judecătorul are îndatorirea să asigure respectarea și să respecte el însuși principiile fundamentale ale procesului civil, sub sancțiunile prevăzute de lege. În cazul nerespectării principiilor fundamentale ale procesului civil de către judecător, acesta poate fi sancționat disciplinar, iar *hotărârea atacată este susceptibilă de a fi desființată* prin exercitarea căilor de atac, în condițiile legii.

§1. Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil

Articolul 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului stabilește că orice persoană are dreptul în deplină egalitate de a fi audiată în mod echitabil și public de către un tribunal independent și imparțial care va hotărî asupra drepturilor și obligațiilor sale.

Și art. 14 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice stipulează că orice persoană are dreptul ca litigiul în care se află să fie examinat în mod echitabil și public de către un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege, care să decidă asupra contestațiilor privind drepturile și obligațiile sale cu caracter civil.

De asemenea, art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale instituie dreptul oricărei persoane la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Constituția României^[1] prevede, în art. 21 alin. (3), că părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

În sfârșit, art. 6 alin. (1) C.proc.civ. dispune că orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță independentă, imparțială și stabilită de lege, instanța fiind datoare, în acest scop, să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu celeritate a judecății, iar alin. (2) al aceluiași articol extinde aplicabilitatea acestui principiu și la faza executării silite.

Spre deosebire de art. 6 par. 1 din Convenție, care vizează *drepturile și obligațiile cu caracter civil*, art. 6 C.proc.civ. este aplicabil *tuturor proceselor în materie civilă, precum și în alte materii*, în măsura în care legile care le reglementează nu exclud aplicabilitatea Codului de procedură civilă. Spre exemplu, contestația al cărei obiect îl constituie obligații patrimoniale din domeniul dreptului fiscal nu intră în noțiunea de „contestație asupra unor drepturi și obligații cu caracter civil”, reținută în jurisprudența

^[1] Republicată în M. Of. nr. 767 din 31 octombrie 2003.

Curtii Europene a Drepturilor Omului și, prin urmare, este exclusă din sfera de aplicare a art. 6 par. 1 din Convenție; în schimb, soluționarea unui asemenea litigiu în fața instanțelor române se va face cu respectarea art. 6 C.proc.civ.^[1]

Dreptul la o instanță este prima garanție conferită oricărui justițiabil pentru existența unui proces echitabil.

Dreptul la o instanță presupune, în primul rând, *dreptul persoanei de a sesiza instanța respectivă*. De altfel, art. 5 alin. (1) C.proc.civ. stabilește îndatorirea judecătoreului de a primi o cerere adresată instanței judecătorești.

În al doilea rând, dreptul la o instanță implică *dreptul justițiabilului de a obține pronunțarea unei soluții*, în urma examinării cauzei sale, de către instanța sesizată.

Dreptul la o instanță *nu are caracter absolut*, fiind compatibil cu limitări legale, însă numai în măsura în care acestea nu ating dreptul în însăși substanța sa. O limitare a dreptului de a sesiza instanța ar fi în concordanță cu dispozițiile art. 6 par. 1 din Convenție dacă urmărește un scop legitim și dacă există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

Dreptul la o instanță mai implică și *dreptul de a obține executarea hotărârii pronunțate în cadrul procesului*.

Pentru a constitui o garanție a unui proces echitabil, *instanța care soluționează cauza trebuie să îndeplinească exigențe de independență și imparțialitate și să fie stabilă de lege*.

Instanța europeană a drepturilor omului a stabilit, în jurisprudența sa, că, pentru a determina dacă o instanță este *independentă*, trebuie luați în considerare următorii *factori*: modul de desemnare și durata mandatului membrilor care o compun; existența unei protecții adecvate împotriva presiunilor exterioare; posibilitatea de a se verifica dacă instanța prezintă sau nu aparența de independență, în sensul de încredere pe care, într-o societate democratică, instanțele trebuie să o inspire justițiabililor.

Independența instanței se apreciază nu numai în raport cu părțile, dar și față de celelalte puteri constituite în stat – puterea executivă și puterea legislativă.

Potrivit jurisprudenței Curtii Europene a Drepturilor Omului, *imparțialitatea* constă în absența oricărei prejudecăți sau a oricărei idei preconcepute privitoare la soluția unui proces. Imparțialitatea se apreciază sub două aspecte, și anume posibilitatea de a determina convingerea personală a unui judecător într-o anumită împrejurare (imparțialitate subiectivă), precum și împrejurarea că judecătorul oferă toate garanțiile suficiente spre a exclude, în persoana sa, orice bănuială legitimă (imparțialitate obiectivă).

În ceea ce privește *condiția stabilirii instanței prin lege*, aceasta se referă nu numai la necesitatea reglementării legislative a existenței și organizării instanței, dar și a compunerii și constituirii sale^[2].

O altă garanție pentru un proces echitabil vizează exigențele impuse *procedurii de judecată*, fiind necesar ca aceasta să se desfășoare într-un *termen optim și previzibil*.

Se observă că art. 6 alin. (1) C.proc.civ. folosește noțiunea de „termen optim și previzibil” în locul celei utilizate în art. 6 par. 1 din Convenție, de „termen rezonabil”, terminologia aleasă de legiuitorul nostru desemnând însă același principiu al *celerității* procedurilor judiciare, dar într-o modalitate mult mai explicită. *Termenul optim* de

^[1] M. STANCU, D.N. THEOHARI, M. EFTIMIE, în G. BOROI (coord.), *Noul Cod*, vol. I, ed. a 2-a, 2016, p. 28.

^[2] A se vedea și C.E.DO., hot. din 17 decembrie 2013, *Jenița Mocanu împotriva României*, par. 37-42.